

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Jméno a příjmení účastníků cesty	Jitka Neoralová	
Pracoviště – dle organizační struktury	OVVL 1.4.1	
Pracoviště – zařazení	Technolog, Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří	
Důvod cesty	Účast na XIII. kongresu IADA	
Místo – město	Berlín	
Místo – země	Německo	
Datum (od-do)	11. října - 16. října 2015	
Podrobný časový harmonogram	11. října – příjezd a ubytování 12. – 16. října - přednášky a workshopy 16. října - odjezd do ČR	
Spolucestující z NK	Petra Vávrová, Jana Dřevíková, Kristýna Boumová, Ondřej Lehovec, Zuzana Černeková, Zuzana Milnerová	
Finanční zajištění	Inst. Výzkum 0138 – Lehovec, Inst. Výzkum navýšení 0139 – Milnerová, Boumová (ostatní NAKI 149, rozpočet NK)	
Cíle cesty	Účast na mezinárodním kongresu restaurátorů papírů a knih. Získání nových poznatků z oboru restaurování papíru a knih, preventivní péče a výzkumu v kulturních institucích. Rozšíření znalostí o trendech ve vybavení pracovišť. Seznámení s výsledky evropských projektů zaměřených na daný obor.	
Plnění cílů cesty (konkrétně)	Příspěvky přednesené na kongresu IADA pokrývaly širokou škálu témat z problematiky výzkumu, uchování, konzervace a restaurování papíru a knih, které jsou součástí světového kulturního dědictví. Byly navázány kontakty se zástupci světových kulturních organizací i s dodavateli vybavení restaurátorských a technologických pracovišť.	
Program a další podrobnější informace	Viz podrobná zpráva	
Přivezené materiály	Sborník abstraktů kongresu. Katalogy a vzorníky dodavatelů materiálů a zařízení pro restaurátorská pracoviště. K dispozici na odděleních OOKF. Nákup pracovních pomůcek.	
Datum předložení zprávy	20. října 2014	
Podpis předkladatele zprávy	Ondřej Lehovec	
Podpis nadřízeného	Datum: 26.10.2015	Podpis:
Vloženo na Intranet	Datum:	Podpis:
Přijato v mezinárodním oddělení	Datum:	Podpis:

Podrobnější zpráva:

Závěrečná zpráva ze zahraniční služební cesty – IADA XIII kongres – Berlín 11. - 16. října 2015

Kongresy Mezinárodní asociace konzervátorů knih a papíru poskytují již od roku 1967 prostor pro prezentaci aktuálních i historických konceptů výzkumu, péče a konzervace movitých památek z papíru. Asociace IADA sdružuje restaurátory pracující v muzeích, archivech, knihovnách a v soukromé praxi, konzervátory, technology a výzkumné pracovníky, kurátory muzejních, archivních nebo knihovních fondů, studenty oborů konzervace knih, rukopisů a uměleckých děl na papíře, umělce historiky a sběratele. Přednášky se konaly ve Státní knihovně v Berlíně. Častým tématem byla preventivní péče a digitalizace. Využití zařízení na digitální dokumentaci a průzkum se objevovalo hned v několika přednáškách. Ryze praktické informace o postupech restaurování, odkyselování nebo uložení fondů byly obsahem krátkých informačních přednášek. Stále živým tématem je problematika železagalových inkoustů. Pro pracovníky NK ČR byl přínosný zejména příspěvek prof. Roberta Fuchse o technikách zvlhčování a narovnávání ztvrdlých želatinovaných pergamenů, neboť podobnou problematiku nyní řeší v odd. restaurování historických tisků NK ČR. Zajímavé bylo i představení výroby a použití nových materiálů pro restaurování, jako bakteriální celulóza nebo nano-vlákna. Vzorky bakteriální celulózy si pak pracovníci NK ČR prohlédli na velmi poutavé exkurzi na pracovišti známého výrobce papíru Gangolfa Ulbrichta. Pracovníci měli možnost se seznámit s procesem výroby různých typů ručního papíru a vidět vybavení dílny, včetně unikátní sbírky historických sít, která p. Ulbricht používá. Byly prezentovány výsledky instrumentálních analýz materiálů jako FTIR, XRF apod. Několik prezentací se týkalo využití i ve světě ojedinělého vybavení jako Mikrofadeometr, systém ATP nebo 3D mikroskop, které má nebo brzy bude mít ve vybavení také pracoviště OVVL Národní knihovny ČR. Přednášky byly dále zaměřeny na vývoj a poslední trendy v oboru konzervace a restaurování papíru, jako je management ochrany památek, výzkum, sdílení pozitivních i negativních zkušeností z vědecko-výzkumných projektů. Důležitým tématem byla i etika restaurátorských zásahů. Přednášející byli z různých zemí (Nizozemí, Itálie, Francie, Irsko, Belgie, Dánsko, Velká Británie, Norsko, USA, Kanada, Polsko, Guatemala, Japonsko aj..), ale většina specialistů pocházela z Německa. 14. října ve večerních hodinách se zaměstnanci NK zúčastnili promítání krátkých filmů o restaurátorských zásazích v období 2. světové války v Berlínských muzeích – ukázka zneužití kulturních institucí k propagandě nacistického režimu, zároveň prezentace historických postupů v restaurování.

V pátek 16. října byly pod vedením berlínských partnerských institucí pořádány workshopy a exkurze. Pracovníci NK se účastnili jednotlivých workshopů s různou tematikou, podle jejich pracovního zaměření. Byla tak pokryta témata od preventivní péče, průzkumu, výroby až po restaurování, uložení a prezentaci památek na papíře. Během workshopů probíhala k jednotlivým tématům diskuze o řešení problémů a postupech v jednotlivých institucích. Workshopy byly realizovány v dalších partnerských institucích. Atraktivní byla také exkurze v zámku na jednom z ostrovů poblíž Berlína - Pfaueninsel Schloss. Pracovníci měli možnost si prohlédnout neporušenou, dosud nerestaurovanou, výzdobu papírovými tapetami tehdejší německé produkce (zámek byl dokončen 1795).

Snímek z workshopu

Program:

International Association of Book and Paper Conservators

Staatsbibliothek zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz Potsdamer Strasse 33, Berlin, Germany

12--16 OCTOBER 2015

Congress language English and German with simultaneoustranslation

SATURDAY, 10 October 2015

15:00 – 18:00 Registration Staatsbibliothek zu Berlin, Potsdamer Straße 33

MONDAY, 12 October 2015

08:00 – 09:45 Registration with Coffee

10:00 – 10:30 Welcome

Barbara Schneider-Kempf, Director general, Staatsbibliothek zu Berlin

Renate Mesmer, President of IADA

10:30 – 12:30 'Potpourri': Short lectures by Berlin conservators on challenging exhibition mounts

12:30 – 13:40 Lunch break

13:40 – 15:00 Full lectures

Iben Bak Christensen and Marie Vest (DK): 'Experience economy': Does it apply to the world of conservation?

Irene Brückle and Ute Henniges (DE, AT): Bleaching treatment: Can we standardize?

Véronique Rouchon et al. (FR): Iron gall ink corrosion: Evidence of a 'stabilizing' effect

Henk Porck (NL): Looking at letters: Unfolding hidden information

15:00 – 15:40 Short lectures

Alexander Fohs (AT): Are books ready for the museum? Conservation meets museum education

Guy De Witte (BE): Project development and management: New opportunities for preventive conservation consultants

Laurence Caylux, Eve Menei, Isabelle Drieu la Rochelle (FR): Paper for prayers: The use and conservation of paper and cardboard in the production of devotional objects in Provence

Maike Schmidt and Georg Josef Dietz (DE): Filling of losses in old master prints: A new method using digital reconstruction

Fabienne Meyer et al. (DE): Volatile organic compounds in collections of drawings and prints: An assessment of the Karl Friedrich Schinkel collection at the Kupferstichkabinett Berlin

Louise O'Connor (IE): Hugh Douglas Hamilton: A pastel portraitist in an European market

Ambra D'Aleo (IT): Deacidification and reduction: Treating a copper corroded, 18th century hand-coloured engraving

15:40 – 16:20 Coffee break

16:20 – 18:00 Full lectures

Gauthier Patin, Frank Ligterink et al. (FR, NL): Halos of hollowness: How air pockets in window mounts can cause discolourations, and how to best prevent them

Mario Röhrle (DE): A Life-cycle approach: From creation to archiving of born-digital documentation in paper conservation

Barbara Busnardo et al. (IT): Coated paper - a multivariate system: A novel approach to the kinetics of its degradation

Claudia M. Ordoñez Montoya (GT): Ignorance and neglect: The preventive conservation of documentary funds of the Guatemalan archives

19:00 Student meets student Informal meeting of conservation students, Café am Neuen See, Lichtensteinallee 2

TUESDAY, 13 October 2015

09:00 – 10:20 Full lectures

Niels Borring et al. (DK, UK, FR, DE, AT): A triumph of collaboration: Preserving and exhibiting the 'Triumphal Arch' by Albrecht Dürer

Thomas Klinke (DE): Cut, copy & paste: Creative image concepts in historic masterdrawings

Georg Josef Dietz (DE): Ink or ink? How to distinguish between iron-gall ink and carbon ink in old master drawings

Doris Müller-Hess et al. (AT): Into the blue - into the brown: Conservation strategies for permanent exhibition of 212 gouache drawings at Vienna's Schönbrunn Palace

10:20 – 11:00 Coffee break

11:00 – 12:20 Full lectures

Juliane Hofer et al. (AT): On fixative: Historic methods and their practical implementation; a study based on eight cartoons by Eduard Bitterlich (1871-72)

Tina G. Poulsson, Birgit Reißland et al. (NO, NL): 'En Route': Identifying Thomas Fearnley's fixatives on early 19th century pencil drawings

Daniel Kirby and John Slavin (USA, CA): J. Constable's drawing fixative: Identification of a proteinaceous surface coating by peptide mass fingerprinting

Eva Hummert (DE): Stabilisation treatments with aerosols: Evaluating the penetration behaviour of gelatine and methylcellulose

12:20 – 13:00 Lunch break

13:00 – 14:40 Poster session

14:40 – 16:00 Full lectures

Marlen Börngen et al. (DE): 'Intensif-Station': Conservation of the installation by Thomas Hirschhorn at the Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen

Cécile Gombaud et al. (FR, NL): Pastel conservation at the Rijksmuseum Amsterdam: Conservation treatments of 18th century pastels

Emily O'Reilly (UK): When goats that glitter are not always good: An observation on the effects of Chloramine T on a watercolour

Christine Göppinger (DE): 1989 Berlin demonstration banners: A storage concept

16:00 – 16:40 Coffee break

16:40 – 18:00 Full lectures

Markus Krön (AT): Paintings from a stage scenery artist: A coulisse for a ballroom

Catherine Rickman (UK): 'The meeting of Wellington and Blücher after the Battle of Waterloo', by Daniel Maclise: Conservation treatment of 10 full size cartoons on paper for wall paintings in the Palace of Westminster, London

Julia Bischoff et al. (FR): Decoding Chinese wallpaper: A technological approach with 3D microscopy

Stephan Lohrengel and Markus Gross (DE, CH): Conserving 'Acanthes': A large-sized paper cut-out by Henri Matisse

19:00 – 22:00 Evening reception Berlinische Galerie, Alte Jakobstraße 124-128

WEDNESDAY, 14 October 2015

09:00 – 10:20 Full lectures

Robert Fuchs (DE): Conservation of the burnt archive of Tucher family: Techniques of humidification and flattening of gelatinated hard parchments

Andrea Giovannini (CH): Antiphonarium Bernensis - cum glossa: Conservation as an opportunity for research

Andrea Pataki-Hundt and Karin Eckstein (DE): Mokvi Gospel: Consolidation of miniatures on gold / Brush Work: Examples of paint layer consolidation

Katherine Beaty (USA): Tackets, overbands, and buckles: Survey and stabilization of tacketed account books of the Medici family

10:20 – 11:00 Coffee break

11:00 – 12:20 Full lectures

Art Proaño-Gaibor-de Vries and Birgit Reissland et al. (NL) A novel in-situ sampling technique: Identification of inks and other media

Chiara Palandri et al. (IT, NO): Modern papers and inks from the manuscript collection of The National Library of Norway: An integrated non-invasive spectroscopy study

Sarah Fiddymment et al. (UK, IE, DK): Illuminating the hidden secrets of parchment: Application of non-invasive biomolecular techniques

Magdalena Grenda (PL): Conservation treatment solutions for historic herbaria of Michał Fedorowski: Modern analytical techniques and desiccated plant material

12:20 – 13:30 Lunch break

13:30 – 14:50 Full lectures

- Nicholas Pickwoad (UK): Coming to terms: Guidelines for the description of historical bookbindings
Aurelie Martin (UK): The Ligatus Decorated Paper Project: A new digital tool to identify and record decorated papers
Claudia Benvestito (IT): Scaleboards or not: Wooden board permanence in Italian bookbinding
Élodie Léveque (FR): Digitisation versus conservation: Outcomes of the Clairvaux Abbey digital library project at Montpellier University
- 14:50 – 15:30 Short lectures
Maren Dümmler (DE): White seals: Degradation phenomena and conservation
Paola Fagnola et al. (IT, UK): Creating tomorrow's past: A new approach and a proposal for rebinding ancient books
Elzbieta Gorska-Wiklo (UK): Ethical challenges in conservation treatment: Industrial heritage archival materials
Gayane Eliazyan (AM): Inflexible spine-plates at Armenian bindings: Are the mechanic and conservation problems answerable?
Konstantina Konstantinidou et al. (UK): Treating the Audubon plates: One item, two approaches > Angeliki Stassinou (GR): Archive Bindings: A neglected style of binding
Izabela Zajac (PL): Classification versus preservation: Technique, materials & conservation problems of photo albums from Polish collections
- 15:30 – 16:10 Coffee break
16:10 – 17:30 Full lectures
Roos Kliphuis et al. (NL): Technical drawings in the Netherlands: An overview
Tessa Rietveld and Monica Marchesi (NL): To hang or not to hang? The conservation history of the poster collection of the Stedelijk Museum Amsterdam
Istvan Kecskeméti and Johanna Fries Markiewicz (FI, SW): 200 years of separation: A comparison between archival collections with the same origin in Finland and Sweden
Marie A. Nielen and Agnès Prévost (FR): Discoveries on Merovingian sealed parchments: Contribution of multidisciplinary for heritage preservation
- 19:30 Evening Program Lecture and historic recordings of conservation ateliers of famous Berlin museums before WW II. Prof. Dr. Bénédicte Savoy, Deutsches Historisches Museum, Zeughauskino (cinema), Unter den Linden

THURSDAY, 15 October 2015

- 08:30 – 10:30 IADA General assembly
10:30 – 11:00 Coffee break
11:00 – 12:20 Full lectures
Christa Hofmann et al. (AT): Stabilisation of Verdigris: Application of research in conservation practice
Anna E. Bülow et al. (UK, NL): Pride and prejudice: Developing a shared understanding of priorities
Bert Jacek (DE): Soft particle blasting: A gentle dry cleaning method for sensitive surfaces
Jasna Malešič and Jana Kolar (SL): Massdeacidification: Treatment of endangered books in the National and University Library of Slovenia
- 12:20 – 13:30 Lunch break
13:30 – 14:50 Full lectures

Annegret Seger and Philipp Kochendörfer (DE): Bacterial cellulose: A new material in paper conservation

Takayuki Okayama et al. (JP): A new technique for strengthening degraded paper: Application of cellulose nanofiber coating on a paper surface

Maroussia Duranton and Gaëlle Hennion (FR): Application of Silicagel M®: A moistening treatment of a water-sensible starched textile and its decoration

14:50 – 15:30 Short lectures

Julia Roller (DE): Removal of ionic fixatives (aqueous washing treatment aids) from paper

Darejan Gogashvili (GE): The oriental collections of the Georgian National Museum: Re-housing and conservation of the miniatures, manuscripts and drawings

Isobel Griffin and Kenneth McMillan (UK): Housing Library Collections: The development of a risk-based approach at the National Library of Scotland

Ute Henniges et al. (AT): Hydrogen peroxide bleaching of papers containing iron ions: Discussing the viability of a potentially harmful system

Matthias Frankenstein (DE): Moving history: Planning and realizing the move of 100 km of archives

Katharina Weiler and Pavlos Koemtzidis (DE): How we work: The Conservation and Digitization Centre of the Historical Archive Cologne

Bogdan Filip Zerek et al. (PL): Microbiological sampling of library objects: Comparison of impress, dry swab and ATP methods

15:30 – 16:10 Coffee break

16:10 – 17:30 Full lectures

Christina Meier-Wolff (DE): How clean is my object?: The bioluminescence measurement (ATP/AMP) - Method, practice and opportunities

Antje Potthast et al. (AT): Paper and fire: How stable is cellulose after surviving a disaster?

Agathi Anthoula Kaminari and Athena Alexopoulou (GR): Heinrich Schliemann's copybooks in the Gennadius Library: A non-destructive imaging documentation for assessing the condition of the archive

David Mills et al. (UK): Revealing the unreadable: Using non X-ray imaging to reveal text on damaged and inaccessible manuscripts?

17.30 – 18.00 Closing remarks

FRIDAY, 16 October 2015

Visits & Tours Thanks to our colleagues in Berlin, we are able to offer a great variety of activities like tours, visits and workshops in and around Berlin. These will be held in English and/or German. You can download the program at www.iada-home.org

POSTER SESSION Tuesday 13 October,

13:00 – 14:40

Abigail Bainbridge (UK): Non-destructive analysis of paper: An investigation of selective discoloration in books

Penelope Banou, Athena Alexopoulou, Agathi Kaminari, Anna Moutsatsou, Agni Terlix, Spiros Zervos and Brian W. Singer (GR, UK): Oil media on paper: Investigating the effect of oil medium on paper supports of works of art

- Oulfa Belhadj, Véronique Rouchon (FR): Conservation papers as a barrier to VOCs: Comparing the effect of fillers > Cécile Brossard (FR): The conservation of two textile bindings: What approach for the paper conservator?
- Carola Hilby and Niels Borring (DK): Enzymes in conservation: Separating the 'Triumphal Arch' by Albrecht Dürer with α -amylase embedded in agarose gels
- Dorota Jutrzenka-Supryn, Jolanta Czuczko, Joanna Sroka (PL): Saving the past for the future: Ethical and methodological issues in the plan of conservation of incunabula
- Roos Kliphuis, Suzan de Groot, Henk van Keulen (NL): Rubber cement: What are we dealing with?
- Myriam Krutzsch (DE): The writing material papyrus: Its production, structure and quality
- Ludvine Leroy-Banti and Marc Gacquièr (FR): Designed, cut, folded: Use of a computer controlled cutting table to create specific conservation packaging
- Ulrich Lüdersen, Ulrich Schrewe, Marco Bernhardt (DE): Optimized measurement of dirt removal efficiency for books and archival documents
- Beate Murr and Andreas Hartl (AU): Matteo Ripa's 36 'Views of Jehol: the garden of the Emperor of China': Engravings of the 18th century; a technique between two worlds
- Chiara Palandri and Laura Barzaghi (IT, NO): A conservation project at the Academy of Fine Arts of Brera: A methodological approach
- Katarzyna Pietrzak and Beata Gutarowska (PL): Nanosilver as a disinfection method: A new and effective method for treating contaminated paper material
- Małgorzata Pronobis-Gajdzis (PL): From restoration to conservation: Past and present in the field of conservation of historical codices
- Sophie Rabitsch, Sigrid Eyb-Green, Wolfgang Baatz (AU): Mounting an illuminated parchment document with a wax seal: Use of magnets and a Perspex seal shell to enable presentation in an upright position
- Tatyana Sabyanina, Andrey Mikhaylenko, Anna Vlasyuk (RU): The Palace Theater in Ostankino, wallpaper project: 18th century interior paper finish techniques – conservation problems
- Leila Sauvage, W. (Bill) Wei, Idelette van Leeuwen (NL): FRAGILE! Handle with care! The effects of vibrations on pastels during transport
- Britta Schüttrumpf, Anke Weidner (DE): In velvets and satins: Book and textile conservators - Where do we meet?
- M. Carme Sistach, Jessica Jiménez, Miguel Clemente, Guillem García, Eva Marín, Jose Francisco García (SP): Gelatine GEOL with alkaline compounds: Treating ink corroded manuscripts by simultaneous deacidification and reinforcement
- Justyna Skóra, Beata Gutarowska, Katarzyna Pietrzak (PL): Disinfecting storage facilities of historic paper: Microbial air quality and comparison of three airdisinfection methods
- Mao Tonoyama, Masazumi Seki, Naoko Sonoda and Takayuki Okayama (JP): Cellulose derivative nano-fibers: Applicability as strengthening agent for paper materials
- Laura Völkel, Kyujin Ahn, Ulrike Hähner, Antje Potthast (DE, AU): Nanocelluloses for paper stabilisation: Compatibility and stability of paper nanocellulose composites
- Sara Zaccaron, Paolo Calvini, Renzo Ganzerla (IT): Autocatalytic kinetics of a multivariate system: A degradation study of ancient papers in sealed vessels